

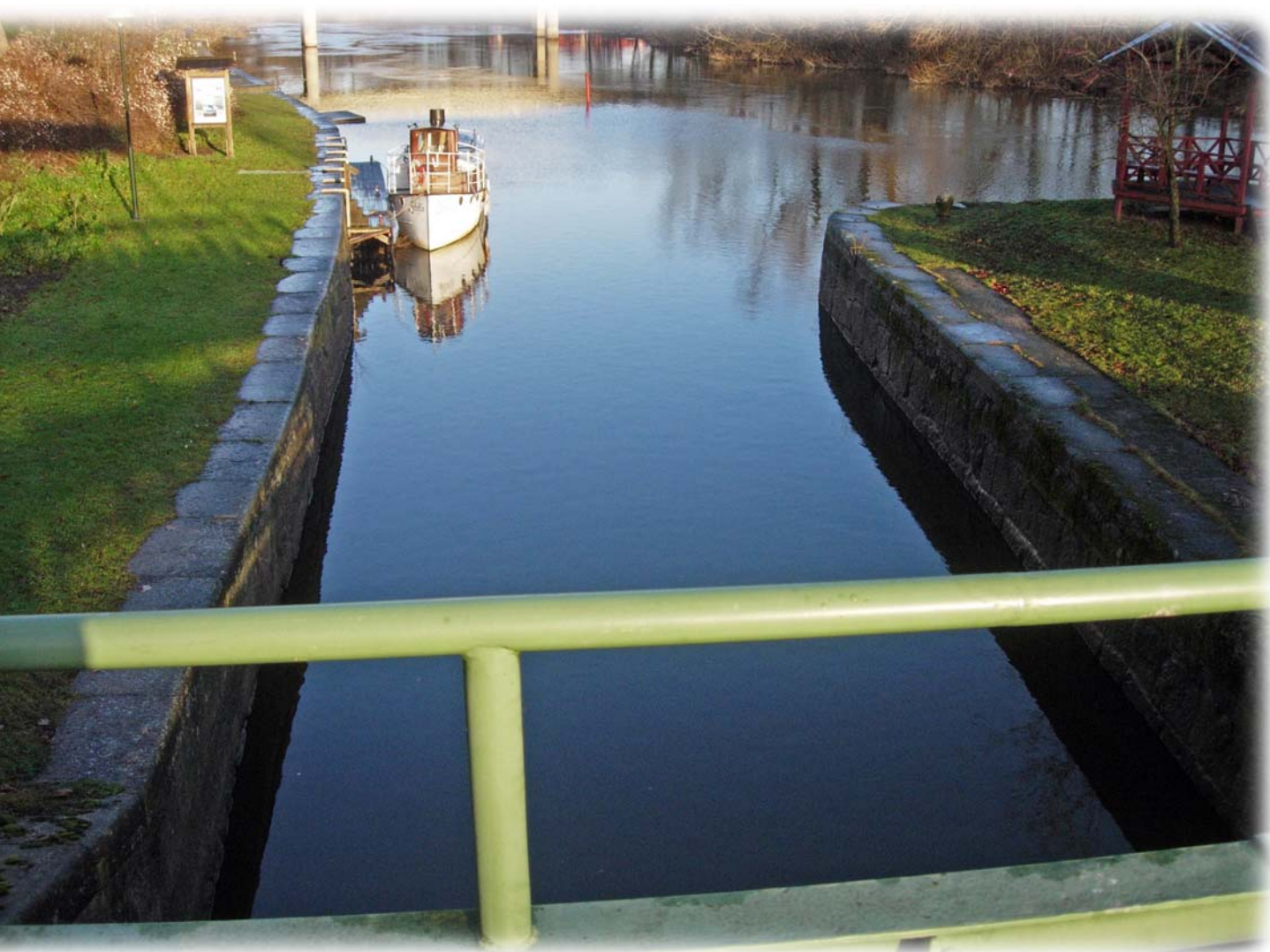
Rapport 2012:10

Arkeologisk utredning etapp 2

Nykvarns sluss i Linköping

Invid RAÅ 153
Nykvarns slussvaktarbostad
Linköpings stad och kommun
Östergötlands län

Mats Magnusson

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Nykvarns sluss i Linköping

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	5
Utrednings- och dokumentationsmetod	5
Resultat	5
Åtgärdsförslag	6
Referenser	6
Tekniska uppgifter	7

Omslagsbild: Nykvarns slussar. Foto mot norr av Mats Magnusson, ÖM.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

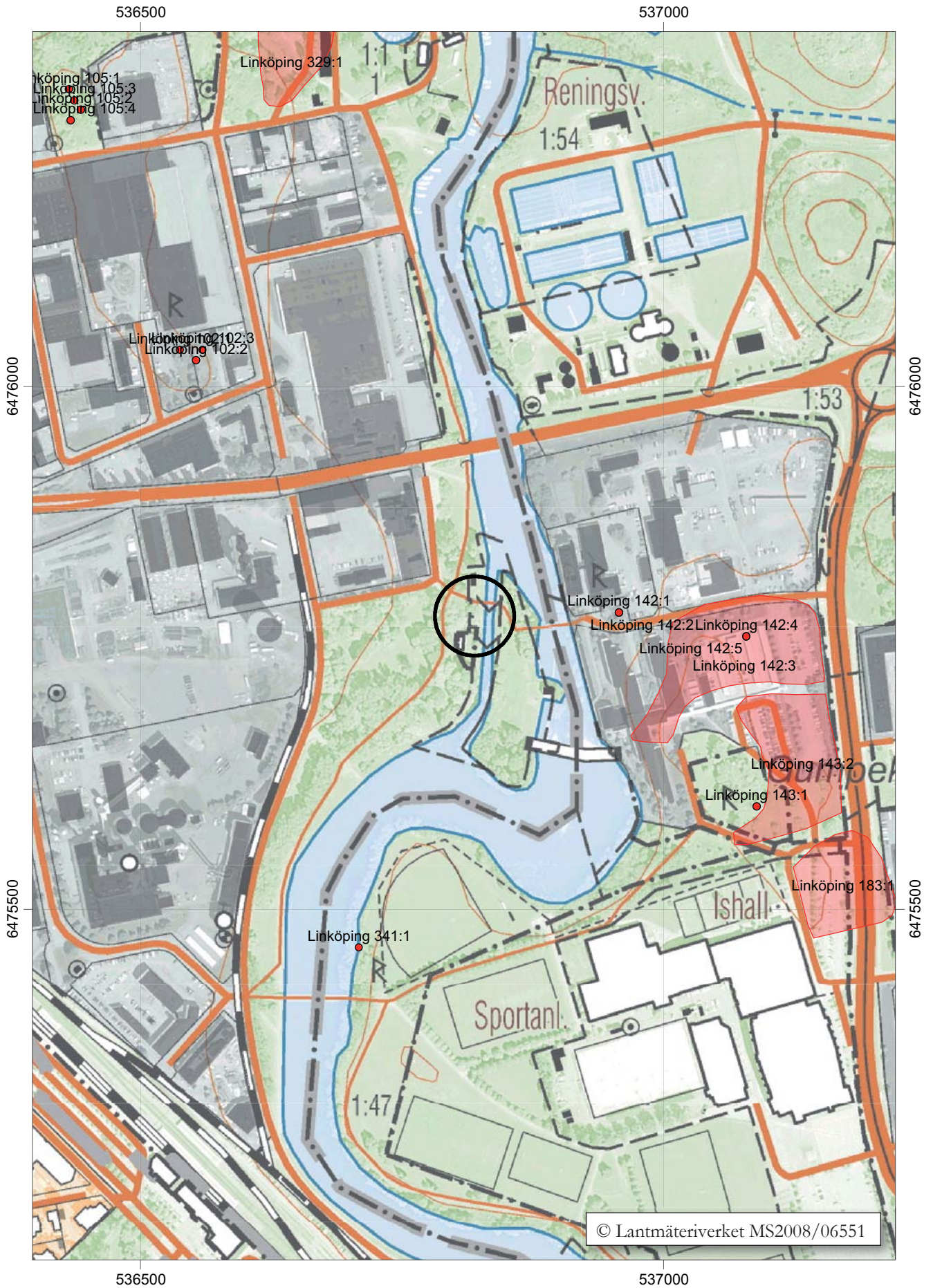
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Under december 2012 utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 2 inför det planerade uppförandet av en servicebyggnad strax norr om slussvaktarbo-staden vid Nykvarn, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Arbetet utfördes på uppdrag av Linköpings kommun. Vid söschaktgrävningen framkom ett stenfyllt dike, vilket bedömdes som sentida. Inget av arkeologiskt intresse påträffades.

Mats Magnusson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 64F 7d NO, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5000.

Inledning

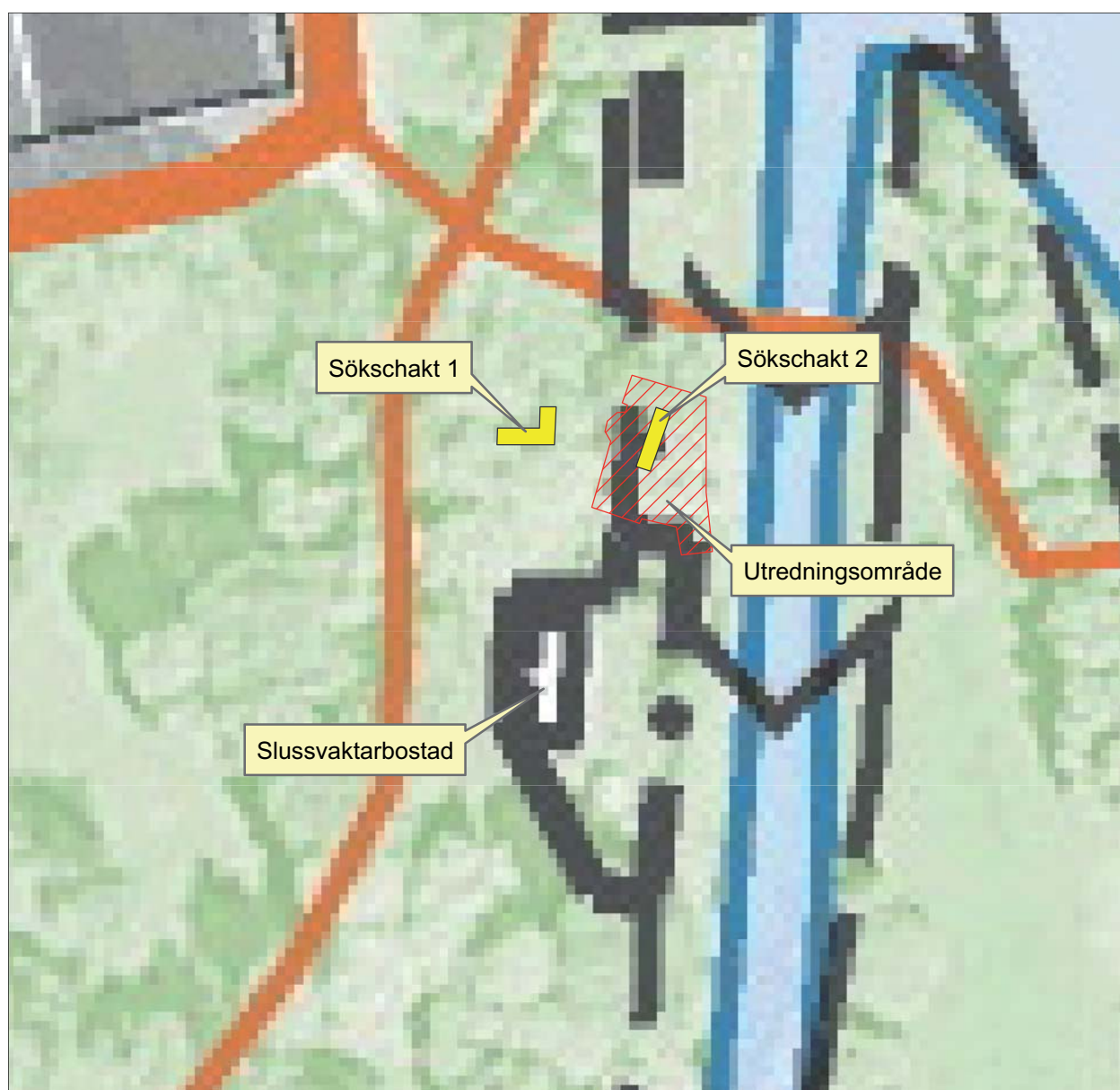
Östergötlands museum utförde under december 2012 en arkeologisk utredning etapp 2 inför uppförandet av en servicebyggnad intill slussen vid Nykvarn. Till den tänkta byggnaden är också en dragning av elledning planerad. Totalt grävdes två sökschakt vilka totalt uppgick till ca 23 m²/9 m³.

Den arkeologiska förundersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare var Linköpings kommun som också svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för den arkeologiska utredningen och utformningen av rapporten var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Utredningsområdet är beläget vid Stångån, ca 1 km nordväst om Linköpings medeltida stadsområde (Linköping 153:1). I området har den medeltida övergången över Stångån, Stångebro, varit placerad och en väg har lett från den medeltida staden fram till bron/vadstället. Landskapet kring Nykvarn och Kallerstad är rikt på fornlämningar. Inom utredningsområdet saknas dock registrerade fornlämningar.

Den närmaste registrerade fornlämningen är en gravhög (RAÄ 142:1), belägen direkt öster om Stångån, ca 135 m öster om utredningsområdet. Enligt Nordenskjölds uppteckningar från 1870-talet fanns det fem högar på platsen och i området har lösfynd från folkvandringstid – vikingatid påträffats (Karlsson & Lundberg 2006 med där

Figur 3. Utdrag ur Fastighetskartan, blad 64F 7d NO, med sökschakt 1 markerat längs den tänkta kabelsträckningen och sökschakt 2 i utredningsområdet. Skala 1:750.

anförda källor). En runsten (RAÄ 142:2) påträffad 1874 i området är numera placerad på den bevarade gravhögen. Ytterligare två runstensfragment, påträffade vid samma tillfälle, ska ha lagts i grunden till en pappersmassfabrik (senare bindgarnsfabrik). År 1950 påträffades ännu en runsten i området. Denna står nu uppställd utanför Östergötland museum. Stenarna har sannolikt varit placerade utefter den förhistoriska häradsvägen som ledde österut från Stångebro (Borna-Ahlkvist & Tollin 1994).

Vid den utredning etapp 1 som utfördes inom Stångebrofältet och Nykvarnsparcken (Karlsson & Lundberg 2006), identifierades ett antal utredningsobjekt, d v s områden där det inte kunde uteslutas att fast fornlämning fanns bevarad under mark. Den nu föreslagna platsen för servicebyggnaden är belägen inom utredningens Objekt 4, vilket beskrivs som följer:

Större delen av objektet motsvarar ägora till den medeltida byn Karaby. Inom ytan vid Nykvarns sluss fanns västra landfästet för den äldsta "Stångebron". Från detta löpte Stångebrogatan (äldsta belägg 1639) åt sydväst genom ytan och vidare mot Linköping. I den nuvarande parken vidgade sig vägen till en öppen torgliknande yta som möjligen kan sättas i samband med en äldre tings-/marknadsplats. På den av Nykvarns sluss bildade holmen i Stångån återfinns i det äldsta kartmaterialet kvarnar och en kniphammare, vilka kan tänkas ha haft medeltida föregångare på platsen (Karlsson & Lundberg 2006:14).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 2 var att fastställa om fast fornlämning fanns inom området och kunde komma att beröras av eventuell exploatering. Påträffade fornlämningar skulle beskrivas så långt som möjligt. Om det inom ramen för den arkeologiska utredningen var möjligt att avgränsa framkomna fornlämningar skulle detta göras.

Resultatet av den arkeologiska utredningen ska kunna ligga till grund för en bedömning av utredningsområdets kunskapspotential samt kunna användas som ett fullgott underlagsmaterial i en fortsatt besluts- och planeringsprocess.

Utrednings- och dokumentationsmetod

Utredningsområdet låg strax norr om slussvaktarbostaden och omfattade ca 175 m². Området utgörs av parkmark med många träd vilket innebar att sökschakten fick förläggas med hänsyn till rötter. Två sökschakt grävdes där ett förlades till platsen för den tänkta byggnaden och det andra utmed den sträcka där en elkabel planerades att dras. Totalt undersöktes ca 23 m²/9 m³.

Figur 4. Sökschakt 1 med en större sten i förgrunden. Foto mot nordväst av Mats Magnusson, ÖM.

Resultat

Sökschakt 1 (1,5-4,0 × 6,0 m)

Sökschaktet grävdes i öst-västlig riktning utmed den tänkta sträckan för elledning till servicebyggnaden. Det grävda djupet var 0,35-0,50 m. En större sten framkom ytligt i den östra delen av schaktet. Stenen kan ha utgjort en syllsten men ingenting övrigt i schaktet tydde på att någon form av konstruktion legat på platsen. Inget övrigt av arkeologiskt intresse framkom i sökschakt 1.

Sökschakt 2 (1,5 × 6,7 m)

Sökschaktet placerades mellan två träd på platsen för den tänkta servicebyggnaden. Det grävda djupet var 0,30-0,50 m. I mitten av schaktet löpte ett stenfyllt dräneringsdike i nord-sydlig riktning på ca 0,5 m djup under marknivå. Diket tolkas som relativt recent då det ligger ytligt i marken och sannolikt dränerar till kanalen som är från 1800-talet. Inget övrigt av arkeologiskt intresse påträffades.

Åtgärdsförslag

Östergötlands museum bedömer att det planerade arbetsföretaget kan fortgå som planerat utan vidare arkeologiska insatser.

Referenser

Borna-Ahlkvist H. & Tollin C. 1994. Kring Stång.

Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 7, Stockholm.

Karlsson E. & Lundberg A. 2006. Stångebrofältet.

Arkeologisk utredning etapp 1. Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2006:77.

Fornminnesregistret (FMIS). <http://www.raa.se/cms/fornsok/start.html>.

Figur 5. Sökschakt 2 med det stenfyllda diket i schaktets bögerkant. Foto mot sydsydväst av Mats Magnusson, ÖM.

Tekniska uppgifter

Område	Nykvarns slussvaktarbostad
Stad och kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	Objekt 4, ÖLM rapport 2006:77
Ekonomiska kartans blad	647 53 11 (64F 7d NO)
Koordinater	N 647 57 79, E 53 68 14
Koordinatsystem	SVEREF99 TM
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning, etapp 2
Länsstyrelsens dnr	431-8157-11
Länsstyrelsens handläggare	Malin Backman
Länsstyrelsens beslut	2011-12-05
ÖLM dnr	474/11
ÖLM projektnr	531340
Uppdragsgivare	Linköpings kommun
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun
Projektledare	Mats Magnusson
Rapportarbete	Mats Magnusson
Fältarbets tid	2011-12-14
Totalt undersöktes	Ca 23 m ² /9 m ³
Fynd	-
Foto	Digitala
Analyser	-
Grafik	Mats Magnusson
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2012:10 © Östergötlands museum

Under december 2012 utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 2 inför det planerade uppförandet av en servicebyggnad strax norr om slussvaktarbostaden vid Nykvarn, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Vid sökschaktgrävningen framkom ett stenfyllt dike, vilket bedömdes som sentida. Inget av arkeologiskt intresse påträffades.